

Susanna Alakoski: Lontoon tyttö

AM/31 ADMIN

LIISAMARI SEPPÄLÄ – 22.5.2022

Ruotsinsuomalaisen Susanna Alakosken teos *Lontoon tyttö*, jonka Sirkka-Liisa Sjöblom on suomentanut, jatkaa siitä, mihin *Pumpulienkeli* (*Bomullsängeln* Suom. Sirkka-Liisa Sjöblom 2021) päättyi. On vuosi 1957. Suvun vanhin henkilö Hilda, asuu yhä Vaasassa ja käy Pumpulilla töissä. Hänen jo aikuinen tyttärensä Greta muuttaa ensin Tukholmaan sairaala-apulaiseksi ja sieltä edelleen Lontooseen. Gretan veli Jonni asuu vaimonsa Lillin kanssa Boråsissa. Lillin ja Jonnin lapsi Gregori asuu isoäitinsä kanssa Vaasassa.

Suosittelena *Pumpulienkelin* lukemista ennen *Lontoon tyttöä*, sillä romaanien maailma on harkiten rakennettu kokonaisuus, josta tulee yhtenäinen ja nautinnollinen, kun lukee teokset ilmestymisjärjestyksessä.

Alakoski rakentaa neliosaista sarjaa, joka kertoo löyhästi kirjailijan omasta suvusta. Tähän mennessä on esitelty kolmea sukupolvea, joista kaksi nuorinta on lähtenyt nykyistä helpomman elämän toivossa tehtaaseen töihin. Varsinkin suvun naiset unelmoivat paremmasta tulevaisuudesta. Heidän elämänsä ei kuitenkaan koskaan toteudu siten kuin he ovat ennalta kuvitelleet ja toivoneet.

Tehdas miljöönä on keskeinen. Sekä Hilda että Greta ovat töissä tekstiilitehtaassa, jossa useat tekevät 60-tuntista työviikkoa. Lukijalle tulee tutuksi tehdastyöntekijän arki, joka on karua ja kuluttavaa.

Varsinkin Jonnin myötä lukijalle esitellään myös ammattiyhdistysaktiivin elämä. Jonni opiskelee työajan seurainta, urakkakorvauksia, työympäristön ongelmia ja työehtosopimuksia sekä tutustuu myös tilastoihin ulkomaalaisista Ruotsin elinkeinoelämässä. Koulutuksessa hän perehtyy ammattiyhdistysliikkeen historiaan.

Työläiset ovat epätoivoisia ja lupaavat toisilleen, ettei kukaan enää suostu tekemään töitä alle kahdellakymmenellä tunnilla, Kilander jatkoi. He eivät myöskään halua enää tehdä töitä sunnuntaisin, koska silloin täytyy siivota ja pestä pyykkiä, ja ehkä heidän on kaikkien muiden ihmisten tavoin saatava joskus levätäkin. Kilander otti lasin ja kohotti sen ilmaan. Hän löysi housujensa taskusta muutaman äyrin ja pudotti ne lasiin. Siinä pöydän ympärillä työläiset perustivat ensimmäisen epävirallisen ammattiyhdistyksensä laittamalla kaksikymmentäviisi äyriä tyhjään pikkuleipäpurkkiin. He nimittäin ovat oivaltaneet, että heidän on kerättävä rahaa, mikäli he aikovat pakottaa työnantajan hyväksymään heidän vaatimuksensa. Kilander heilutteli lasia, jonka pohjalla lantit kilisivät. Tästä pikkuleipäpurkista tulee työläisten ensimmäinen lakkokassa. (97)

Hildan poika on perheen menestyjä. Jonni pääsee käsiksi varallisuuteen, kun hän onnistuu hankkimaan perheelleen omistusasunnon itse ansaitsemillaan rahoilla. Gretan mielestä Jonni rehentelee.

Suomella on ensimmäinen naispuolinen suurlähettiläs Oslossa, mutta naiset eivät silti ansaitse yhtä paljon kuin miehet. Lisäksi naiset synnyttävät usein lapsia ennen kuin ehtivät hankkia itselleen kunnollisen ammatin.

Lontoon tyttö sisältää myös kirjeitä: Greta kirjoittaa äidilleen Vaasaan ja parhaalle ystävättärelleen Ailille. Jonni lähettää suvun naisille postikortteja lomamatkoiltaan. Perheenjäsenet tapaavat harvoin, koska matkustaminen Euroopassa on vielä sekä hidasta että kallista.

Teoksen ehdoton kohokohta on Gretan aika Lontoossa. Greta pääsee itselleen mieluisaan perheeseen au pairiksi. Hän oppii englantia, käy kaupungilla, osallistuu kuningattaren syntymäpäivän juhlintaan, leipoo skonsseja, juo teetä, valmistaa paahtopaistia ja Yorkshire puddingia, kuuntelee jazzia sekä lukee paljon.

Hän pitää perheen lapsista ja ostaa itselleen näyttäviä vaatteita. Greta pystyy myös lähettämään rahaa äidilleen Vaasaan. Lontoossa Greta kukoistaa.

Kotona Greta istahti lukemaan Vasa Underrättelseriä. Kauppapuistikolla oli myytävänä iltapukukankaita. Kaisu Mäkelän putiikista vaatteita pilkkahintaan. Rinkeleitä pilkkahintaan. Margariinia myytiin uudessa kullanvärisessä kääreessä. Ja sitten pikku-uutinen. Lontoossa oli nainen saanut ensimmäistä kertaa oikeuden istua House of Lordsissa. Greta ei tiennyt, mikä se semmoinen House of Lords oli, mutta hänestä se kuulosti aateliselta ja koko tapaus vallankumoukselliselta. Lontoo, Greta ajatteli, Lontoo. Siellä naiset saattoivat päästä valtavan paljon pitemmälle kuin näillä jumalanhylkäämillä leveysasteilla. Heti Lontooseen tultuaan hän ostaisi pitkähousut ja jumpperin. (188)

Leskeksi jäänyt Hilda asuu elämänikäisensä ystävänsä Hellin kanssa Vaasassa. He tekevät lomamatkoja yhdessä tehtaan henkilökunnan vapaa-aikayhdistyksen Puuvillan kulkurien kanssa. Hilda pääsee näkemään myös Tukholman.

Vaikka oli heinäkuu ja puut viheriövät ja metsäkurjenpolvi edelleen kukki, Vaasa tuntui tuuliselta ja kolealta Puuvillan kulkurien palatessa Tukholman-matkaltaan. Meri kotikaupungin edustalla tuntui järveltä, ellei suorastaan lammelta. Taivas ei tuntunut yhtä korkealta kuin Ruotsissa. Ja henkilöautot olivat likaisempia samoin linjurit. Talot näyttivät matalilta ja rumilta, ja vaikka Vaasaan oli saatu kokonaista kolme naiskonstaapelia, kaupunki vaikutti toivottoman vanhanaikaiselta. Hilda katsoi ohi täristelevää postiautoa. Rämä sekin. Milloin hän saisi taas kävellä appelsiinipussi kädessään? Syödä jäätelöä ja karamelleja. (220)

Hilda on kuitenkin sairaaloinen ja usein apealla mielellä. Hänen aviomiehensä on kuollut liian aikaisin, ja hänellä on ikävä lapsiaan ja lapsenlapsiaan, jotka ovat kaukana poissa.

Hilda jonotti leimaamaan kellokortin. Hän vaihtoi kengät, solmi essun ja jäi odottamaan merkkiäntä. Hän nuuhki öljyn, pölyn ja kemikaalien tuoksua. Noita harmillisen tuttuja hajuja, jotka tympeydestään huolimatta tuntuivat hänestä nykyään mukavilta ja kotoisilta. Astman ja suonikohjujen tavoin ne olivat muuttuneet osaksi häntä, eräänlaisiksi ylimääräisiksi ruumiinosiksi. Ja säryt eräänlaisiksi ikuisiksi anatomian kuurapelloiksi, jotka olivat olemassa, koska Jumala oli ennalta niin määrännyt. Viola Vuori oli aikoinaan opettanut sitomaan ryöpättyjä kaalinlehtiä jalkaterien, nilkkojen ja pohkeiden ympärille. Se oli ainoa keino, joka todella lievitti kipua, ja kaikki tiesivät ruokalusikallisen konjakkia iltaisin auttavan myös, ja joskus oli otettava konjakkihömpsy, jotta ymmärtäisi maailmaa. Kesti paremmin sekä maailmaa että sitä tosiasiaa, että jokaisen oli kannettava murheensa yksin. (227)

Hildan mielestä elämä ei ole muuta kuin linttaan astuttu kenkä. Hilda lohduttautuu keskustelemalla Jumalan kanssa. Hilda käy myös aviomiehensä haudalla juttelemassa tilanteestaan.

Teoksesta aistii hyvin kirjailijan tekemän perusteellisen taustoituksen. Perheen kirjalliset lähteet ovat olleet melkein olemattomat. Siksi paljon tekstiä on täytynyt rakentaa oman ajattelun, mielikuvituksen ja tutkimuksen pohjalta. Pidän siitä, miten Alakoski määrittelee sivistyksen.

Kilander havahtui vähitellen horroksesta, sivistys... Sivistys on yksinkertaisesti sitä, että erottaa toisistaan järjen pyrkimyksen tietää ja sydämen halun ymmärtää. Mutta sivistys on myös vapauden korkein muoto, sillä ellei osaa lukea, ei myöskään pysty puhumaan itsensä tai lapsensa puolesta. Ja työläisen kohdalla sivistys rakentuu paljolti omatoimisuuden varaan, Kilander tähdensi. Tyypilliseksi työskentelytavaksi ovat vakiintuneet opintopiirit, joihin osallistumalla voimme omin voimin, yksin tai yhdessä, kohota aiempaa korkeammalle tiedon tasolle. (78)

Lontoon tytössä päästään lopulta 1970-luvulle saakka. Hilda täyttää kuusikymmentäkahdeksan vuotta ja siirtyy vihdoinkin hyvin ansaitulle eläkkeelle. Olisin ehdottomasti halunnut lukea enemmän Hildan pöntevästä tyttärestä Gretasta. Saga jatkuu kuitenkin, ja toivottavasti saan uteliaisuuteni tyydytettyä sarjan seuraavassa osassa.

Susanna Alakoski: *Lontoon tyttö (Londonflickan)* Suom. Sirkka-Liisa Sjöblom. Werner Söderström Osakeyhtiö 2021. 368 s.

Susanna Alakoski: *Pumpulienkeli (Bomullsängeln)* Suom. Sirkka-Liisa Sjöblom. Werner Söderström Osakeyhtiö 2021. 484 s.